

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola Vrané nad Vltavou, okres Praha - západ

U školy 208, 252 46 Vrané nad Vltavou

Identifikátor školy: 600 053 342

Zřizovatel: Obec Vrané nad Vltavou, Březovská 112, 252 46 Vrané nad Vltavou

Školský úřad Praha - západ, Podskalská 19, 128 00 Praha 2

Termín konání orientační inspekce: 16. března a 20. až 22. března 2000

Čj.	022 141/00-5080
Signatura	ob4ct105

ZÁKLADNÍ INFORMACE O ŠKOLE

Škola má jedenáct tříd a navštěvuje ji celkem 240 žáků. Součástí školy je školní družina se dvěma odděleními. Čtyři třídy prvního stupně jsou umístěny v poměrně vzdáleném odloučeném pracovišti. Školní jídelna není součástí školy a je rovněž dislokována v samostatné budově. Ve všech třídách se vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola, č.j. MŠMT 16 847/96-2. Škola nemá právní subjektivitu.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Přidělená časová dotace je (s výjimkou čtvrté třídy) v souladu s předepsaným učebním časovým plánem. Vyučující mají formálně sestavené časové tematické plány, jejich kvalita je rozdílná. Rozvržení výuky českého jazyka ve třídě VI. A do tří dnů v týdnu (pondělí, úterý, středa) a zařazení výuky do dvou hodin za sebou v pátých ročnících (úterý - V. A, V. B; středa - V. A, V. B; pátek - V. B) se nejeví jako optimální z hlediska dodržování psychohygienických zásad. V třídních knihách pátých ročníků není zapisováno učivo ze psaní. V loňském školním roce ve třídě V. A bylo probíráno např. učivo *druhy číslovek, jejich skloňování* (zápis v třídní knize Číslovky, druhy, skloňování), které je dle Úprav a doplňků schválených MŠMT ČR dne 25. srpna 1998 pod č. j. 25 018/96-22 s platností od 1. září 1998 přesunuto do šestého ročníku. Na prvním stupni vyučuje šest učitelek, z nichž tři nemají odbornou a pedagogickou způsobilost a dvě mají odbornou způsobilost pro výuku českého jazyka na druhém stupni. Výuka na druhém stupni je zajištěna třemi zkušenými vyučujícími s odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Uskutečnilo se sedm hospitací. Průběh dvou hodin byl jednotvárný. Výuka byla založena na předávání informací, které si žáci opisovali z tabule do sešitů, anebo se s novými poznatky seznamovali čtením pouček z učebnic. Nové učivo bylo částečně procvičováno jen frontálně. Ukázka uměleckého textu (básně) nebyla tvůrčím způsobem využita. Zařazení magnetofonové nahrávky v samém závěru hodiny již bylo neúčelné. Chybělo zařazení činnostních forem učení, vstupní i průběžná motivace. Žáci pracovali bez zájmu. V hodině jazykového vyučování nebyly použity jazykové příručky, přestože probírané téma (výslovnost přejatých slov) k tomu vybízelo.

Tři vyučovací jednotky byly založeny na aktivním osvojování poznatků ze strany žáků. Byly využívány rozličné metody a formy práce (dramatizace textu, soutěže, herní prvky, jazykolamy, skupinové práce či samostatné činnosti), které žáky podněcovaly k zájmu o probírané učivo. V hodinách byly účelně začleněny mezipředmětové vztahy a učivo aktualizováno. Žáci byli vyučujícími vedeni k hodnocení výkonů spolužáků a k ke správnému formulování svých myšlenek. V nižší třídě dbala učitelka na vysvětlování obsahu probíraných slov či slovních spojení, důraz byl kladen na názornost.

Výuka v průměrných hodinách nebyla dynamická, žákům chyběla motivace, činnosti nebyly pro žáky dostatečně podnětné a zajímavé.

Ze zápisů známek v žákovských knížkách je patrné, že převažuje klasifikace výkonů žáků z mluvnického učiva a je opomíjeno hodnocení z ostatních složek jazyka. V hodinách vyučující zapomínají na závěrečné shrnutí a celkové zhodnocení.

Výuka ve sledovaných hodinách byla hodnocena v rozmezí stupňů velmi dobrý až se silnými nedostatky. Celkově byla výuka v českém jazyce hodnocena jako průměrná.

Dějepis, občanská výchova

Výuka dějepisu a občanské výchovy je v souladu s učebními dokumenty. Časové tematické plány jsou zpracovány, některé kopírují obsah učebnic a mají formální charakter. Hospitace v předmětu dějepis byly provedeny u odborně a pedagogicky způsobilých učitelů, výuka občanské výchovy byla sledována u vyučujících bez odborné způsobilosti.

Velmi dobrá hodina dějepisu vycházela z aktualizace učiva, byla postavena na řízeném rozhovoru, soutěživosti žáků a účelném využití žákovských referátů. Zápis učiva byl prováděn vyučujícím bez spoluúčasti žáků. Struktura další hodiny vycházela z frontálních činností - polovinu vyučovací jednotky vyplnil řízený rozhovor zaměřený na opakování učiva (žáci odpovídali na otázky položené učitelem), další část byla věnována samostatné písemné práci, která nebyla diferencována. Úkoly neměl vyučující předem připraveny, jejich formulace prováděl při zaznamenávání na tabuli a zároveň k nim podával vysvětlení. Nástěnná mapa byla využita jen ojedinele, stejně tak obrazový materiál. Organizace jedné hodiny občanské výchovy byla založena na samostatné práci, řízeném rozhovoru přecházející v monolog a na výkladu. Zvolené metody a formy práce dostatečně nepodněcovaly žáky k aktivní účasti na výuce a k zájmu o probírané učivo. Efektivita výuky byla nízká. Nebyla uplatňována zpětná vazba. Ve druhé vyučující jednotce občanské výchovy byla zvolena metoda řízeného rozhovoru, činnosti ve dvojicích i samostatně, práce s učebnicí. Žáci pro činnosti nebyli motivováni tak, aby pracovali se zájmem a aktivně se zapojovali do výuky. Kladně je třeba hodnotit uplatnění regionálních prvků, účelné využití mapy a pracovních textů.

Všemi hodinami prolínaly mezipředmětové vazby. Atmosféra výuky byla pozitivní a přátelská. V průběhu hodin nezapomínali vyučující na slovní hodnocení žáků, někteří byli klasifikováni známkou. V závěru dvou sledovaných hodin chybělo shrnutí a zhodnocení, v dalších dvou hodinách nebylo provedeno celkové zhodnocení.

Kontrolou žákovských knížek v deváté třídě bylo zjištěno, že průběžné hodnocení žáků z občanské výchovy není zaznamenáváno. Celkově v těchto předmětech jsou žáci dosti často hodnoceni z písemných projevů. Kontrole sešitů není věnována patřičná pozornost ze strany vyučujících.

Kvalita sledované výuky byla ovlivněna osobností jednotlivých vyučujících, hodnocení bylo v rozmezí stupňů velmi dobrý až ještě vyhovující. Celkově byla výuka ve sledovaných předmětech na průměrné úrovni.

Matematika

Výuku matematiky na prvním stupni zajišťují třídní učitelky (jen jedna má způsobilost úplnou, dvě pouze pedagogickou, zbývající tři jsou bez odborné i pedagogické způsobilosti, jedna z nich s učitelstvím teprve začíná), na druhém stupni dva plně kvalifikovaní vyučující. Časové tematické plány, v nichž je obsah výuky zpracován a které většinou kopírují používané učebnice, mají celkově nízkou úroveň. Učební plán předmětu je dodržován, porušení osnov nebylo zjištěno.

Materiální podmínky pro výuku jsou rozdílné, z hlediska vybavení mnohem lepší v budově 1. - 4. ročníku, celkově však pouze průměrné. Kromě učebnic a žákovských pracovních sešitů využívali vyučující pracovní listy, sady karet s početními příklady, na prvním stupni i vlastnoručně vyrobené pomůcky, na druhém stupni pak kalkulátory. Žákovský nábytek v učebně V. A neodpovídal antropometrickým požadavkům. Moderní didaktická technika byla použita pouze v jedné hodině v devátém ročníku.

Učitelky v první a čtvrté třídě měly stavbu svých hodin promyšlenou, výuka se vyznačovala názorností, průběžnou motivací a velmi dobrými vzájemnými vztahy. Uvážlivé střídání

účinných forem práce činilo výuku dynamickou a vyvolávalo spontánní zájem a aktivní spolupráci dětí. V obou hodinách bylo zaznamenáno zařazení relaxačních činností, závěrečné shrnutí a celkové hodnocení práce žáků.

Činnost vyučujících v ostatních hodinách lze z hlediska didaktiky posoudit celkově jako tradiční, průměrnou. I když nové učivo prezentovali srozumitelně a systematicky, ve výuce dominovaly frontální formy činnosti. V žádné z hodin nebyly uplatněny alternativní tvořivé postupy ani navozeny problémové situace, žáci všeobecně nedostávali příliš prostoru pro uplatnění vlastních názorů a dovedností. Samostatná nebo skupinová práce diferenciovaná vzhledem ke schopnostem dětí zadávána nebyla. Ani v jednom případě nebyl poskytnut prostor k relaxaci, uvolnění či k výraznější změně rytmu práce.

Úroveň písemností žáků v jednotlivých třídách je závislá na jejich individuálních schopnostech a odpovídá míře pozornosti, kterou jí jednotliví vyučující věnují; výrazně lepší je v prvním až čtvrtém ročníku. Frekvence průběžné klasifikace v žákovských knížkách postačuje. Realizace kontrolních písemných prací na druhém stupni není ve škole nijak ujednocena.

Celkově je zhlédnutá výuka předmětu hodnocena jako průměrná.

Práce s počítačem

Z hlediska podmínek školy je výuka předmětu v sedmé, osmé a deváté třídě zaměřena na informatiku a práci s počítačem, k níž má příslušný vyučující sice jen pedagogickou způsobilost, disponuje ale rozsáhlými znalostmi a zkušenostmi v oboru.

Materiální podmínky jsou po stránce vybavení výpočetní technikou velmi dobré. K dispozici je celkem jedenáct PC; kromě pěti nových (procesory Pentium, Windows 98, MS Office, výukové programy aj., připojení na Internet) se příležitostně používá ještě 6 PC starší vývojové řady. Za optimální však nelze považovat jejich umístění ve dvou velmi malých místnostech v bývalém bytu školníka ani způsob uložení a instalace na běžných školních lavicích.

Činnost ve sledovaných hodinách byla velmi dobře připravena a zajištěna. Použité metody a formy práce využívaly dosavadní dovednosti a schopnosti žáků, plně rozvíjely jejich tvořivost. Těžiště názorně vedeného vyučování v sedmém ročníku spočívalo v samostatné tvořivé práci (tvorba fiktivních pozvánek na školní akce pomocí programů Word a Wordart) a následné práce s hotovými soubory. Zjišťováním základních údajů, včetně cizojazyčných, prostřednictvím Internetu připravovali žáci devátého ročníku podklady pro komplexně pojaté skupinové referáty o významných mezinárodních organizacích (UNESCO, NATO...). Vyučující práci žáků či skupin průběžně sledoval a hodnotil, v případě potřeby i poskytoval nezbytnou pomoc. Pozitivem hodin byly příznivé vzájemné vztahy a pracovní atmosféra, především ale velmi dobrá efektivita.

Výuka informatiky měla velmi dobrou úroveň.

Fyzika

Veškerou výuku fyziky na škole zajišťuje vyučující s příslušnou pedagogickou i odbornou způsobilostí. Hodinová dotace předmětu v tomto školním roce je v souladu s učebním plánem, probírané učivo respektuje osnovy. Vyučující plánuje výuku v souladu s osnovami a s ohledem na obsah učebnic. Četnost laboratorních prací uskutečněných do termínu inspekce se v jednotlivých ročnících liší. Dobrá je např. v šesté třídě; v deváté třídě se žákovský experiment objevuje v několika běžných hodinách, organicky byla zařazena exkurze. Vybavení pro výuku předmětu je různé podle jednotlivých témat. K dispozici jsou některé demonstrační pomůcky, zpětný projektor se sadou fólií, starší projekční technika. Pro frontální práce žáků jsou zde starší soupravy pro mechaniku, optiku, elektřinu, el. měřicí přístroje, váhy, chemické sklo a

další materiál. Kromě učebnic a tabulek nemají žáci v učebně k dispozici ve větším množství další zdroje informací. Není zde počítač. Výzdoba pracovny vhodná k aktualizaci učiva je minimální. Chybí rozvody bezpečného napětí, plynu, vody do jednotlivých lavic. Prostředí je celkově nepodněné a nasvědčuje převaze konzervativního pojetí výuky.

Zhlédnuty byly dvě hodiny. Hodina v šesté třídě měla dobrou úvodní motivaci. Nové učivo bylo vhodně ilustrováno pomocí demonstračních pokusů, využito bylo zpětného projektoru. Vyučující aktualizovala učivo slovními odkazy na denní praxi. Zařazena byla samostatná práce výpočetního charakteru ve dvou skupinách žáků, bez vnitřní diferenciaci. Rovněž hodina v deváté třídě měla klasickou stavbu. Zpestřena byla pouze využitím zpětného projektoru místo tabule, rozdány byly kopírované texty. V části hodiny žáci předčítali z učebnice a tabulek, v závěru psali zápis do sešitů. Během hodiny byli pozorováni pasivní žáci i žáci bez zájmu o prezentované učivo.

Zhlédnutá výuka měla celkově průměrnou úroveň.

Anglický jazyk

Anglickému jazyku vyučují celkem tři vyučující bez odborné způsobilosti pro předmět. Vyučující ve čtvrtém ročníku nemá dosud ani pedagogickou způsobilost pro výuku na základní škole. Rozvržení učiva zpracovávají vyučující pomocí tematických časových plánů. Porušení osnov nebylo orientační kontrolou zjištěno. V rozporu s učebním plánem deklarovaného vzdělávacího programu je zavedení pouze dvou vyučovacích hodin angličtiny bez souhlasu příslušného školského úřadu. Výuka ve čtvrté třídě nebyla pozorována z důvodu absence vyučující. Nabídka školy pro žáky druhého stupně je rozšířena o volitelný předmět konverzace v anglickém jazyce. V hlavní budově školy je vytvořena odborná pracovna anglického jazyka. Část výuky však z rozvrhových důvodů probíhá v jiných třídách. Pracovna je vyzdobena řadou přehledů gramatiky a konverzačních témat, obrázky reálií anglofonních zemí, časopisy. K dispozici je zde zpětný projektor, přehrávač, kazety s hlasy rodilých mluvčích, hudební nástroj k doprovodu písní. Využívány jsou kopírované texty. Žáci mají převážně učebnice „Project“ včetně pracovních sešitů, vedou školní a domácí sešity, slovníčky.

Hospitováno bylo ve čtyřech hodinách, u dvou vyučujících. Hodina v šesté třídě byla vedena se snahou přimět žáky myslet a vyjadřovat se ve studovaném jazyce. Žáci se vyjadřovali vlastními slovy k předem připravenému konverzačnímu tématu, reagovali v dialogích, zpívali anglické písně. Nedostatkem byla nižší pozornost některých žáků, kteří právě nebyli zapojeni do přímé práce. V osmé třídě se žáci dělí do dvou skupin. Po vstupní motivaci řízeným rozhovorem využíval učitel v hodině s „první“ skupinou kopírované texty, pracovní sešity a učebnice. Žáci četli a opakovali fráze, reagovali na poslech nahrávky. Vyučující opravoval výslovnost. V závěru žáci doplňovali tabulku ve svých sešitech. Zadan byl domácí úkol. Hodina s „druhou“ skupinou osmé třídy probíhala v učebně bez jakékoliv výzdoby a ilustrace učiva. Vyučující se snažila uplatnit některé aktivizující prvky práce. Žáci dostali texty s řadou otázek, na něž získávali odpovědi spolužáků. Zařazen byl frontální překlad, rozhovor podle učebnice, písemné zpracování cvičení. Po procvičení stupňování přídavných jmen hráli žáci didaktickou hru, při níž utvrzovali slovní zásobu. V průběhu hodiny se v práci některých žáků objevovaly prostoje. Chyběla jakákoliv didaktická technika. Úroveň znalostí žáků naznačuje, že při dělení osmé třídy na anglický jazyk dochází k vnější diferenciaci. Při hodině v deváté třídě vyučující využívala k motivaci žáků některé didaktické hry. Zařazen byl poslech projevu rodilého mluvčího z kazety, frontální čtení a překlad textu.

Zhlédnutá výuka předmětu je celkově hodnocena jako průměrná.

Vlastivěda

Ve čtvrtém ročníku vlastivědu vyučovala paní učitelka s delší učitelskou praxí a pouze středoškolským vzděláním. Její hodina byla velmi pěkná, pojetí předmětu, vztah k dětem, učební prostředí, schopnost žáky motivovat a zaujmout, vést je k uvolněné komunikaci, sebehodnocení atd., to vše patřilo k pozitivním projevům pedagogické práce.

V pátém ročníku předmět vyučují učitelé s odborností pro zeměpis a dějepis, jeden je pracující důchodce. Zjištění z těchto hodin jsou méně příznivá. Obsah výuky se přesně podřizuje obsahu používaných učebnic, časově tematické plány učitelů jsou formální nebo chybějí. Žáci jsou bez ohledu na své individuální možnosti a bez ohledu na závazné části učebních osnov zahlcováni kvantem informací. Preferována je dějepisná část učiva, která je v závislosti na učebnici podávána jako systematická výuka historie. V zeměpisné části dochází ke zdvojování učiva s loňským ročníkem (Česká republika). Kooperace mezi učiteli prvního a druhého stupně vážně. Projevuje se i nedostatečná spolupráce se spádovou školou, odkud děti přecházejí do pátého ročníku.

Organizace hodin a používané výukové metody byly z kategorie pasivního a málo účinného učení, založeném na frontálnosti, verbalismu a nízké motivaci. V jedné z hodin byla navíc zadána obtížná práce se slepou mapou a celá hodina budila dojem nepřipravenosti; v této třídě průběžná klasifikace v žákovských knížkách téměř chybí, sešity žáků nejsou sledovány ani hodnoceny. Efektivita hodin z hlediska přínosu pro žáky byla spíše podprůměrná.

Sledovaná výuka u třech učitelů měla výrazně odlišnou kvalitu, pohybovala se v pásmu velmi dobrý až ještě vyhovující s výraznými nedostatky.

Přírodověda

Hospitovány byly dvě hodiny v pátém ročníku u paní učitelky bez požadovaného vzdělání, ale s několikaletou pedagogickou praxí. Výuka probíhala v tmavé třídě v suterénu budovy, kde se vyučující iniciativně snaží alespoň výzdobou zlepšit učební prostředí.

Zásadním problémem výuky byl obsah učiva. Jeho velká část byla v letošním roce zdvojena s loňským čtvrtým ročníkem, některá témata naopak nejsou do tematického plánu zahrnuta (např. Výchova ke zdraví). Navíc vyučující dětem předkládá základní učivo mimo učební osnovy (např. druhy svalstva s pojmy - svalová tkáň, svalstvo příčně pruhované, hladké, srdeční a jeho inervace, názvy obratlů, složení krve, cévní soustava). Výkladová část hodin byla nedostatečně strukturovaná, děti učivo málo prožily a pochopily, při výkladu i v zápisech byly chyby. Lépe zvládnutá byla opakovací část, kdy mohli žáci pracovat na společném úkolu ve skupinách. Ale i zde se vyskytly pedagogické a metodické nedostatky. K hlavním pozitivům patřila snaha o aplikaci skupinové práce, hezký vztah mezi paní učitelkou a dětmi a celkově příznivá atmosféra hodiny.

Sledovaná výuka byla hodnocena jako ještě vyhovující s výraznými nedostatky.

Přírodopis, chemie

Výuka je kvalifikovaná a odborná, předměty vyučují dva učitelé, oba absolventi přírodovědecké fakulty. Předmětům je určena dvouhodinová týdenní dotace. Vybavení pracoven se za poslední tři roky nijak podstatně nezměnilo, pouze v učebně přírodopisu přibyl videopřehrávač. Stále se jedná o klasické kmenové učebny bez specifického zařízení, vybavenost pomůckami je spíše podprůměrná. Učební prostředí je málo motivující, vystavené přírodniny s vrstvami usazeného prachu nasvědčují na podceňování této oblasti.

Hospitováno bylo pět hodin. Pro přírodopis v sedmém ročníku bylo hlavním znakem ovlivňování žáků k ekologickému vnímání a chování. Vyučující často uváděl příklady a zkušenosti ze svých ekologických aktivit, učivo aktualizoval, využil vlastní videonahrávky

z činnosti zájmového oddílu; jeho mimoškolní aktivity a vstřícný vztah k dětem podporují přirozenou autoritu, v oblasti ekologie má jeho výchovné působení na žáky výrazný efekt.

Z hlediska učebního obsahu a naplňování závazných učebních osnov byly v obou sledovaných hodinách zásadní nedostatky. Učitel překračuje informativní složku, učivo rozšiřuje nad rámec osnov bez diferenciaci dětí; (např. výběr řádů a druhů jednotlivých obratlovců je na středoškolské úrovni). Jedinou vyučovací formou byl výklad s frontálním doplňováním nebo vyvozováním ze strany aktivnějších žáků. Většina třídy byla pouze v roli pasivních posluchačů a diváků. Popřípadě žáci jen opisovali z tabule. Téměř veškerý učební prostor využil vyučující pro sebe, žákům neposkytl možnosti pro aktivní seberealizaci a aktivní formy učení. Obě hodiny budily dojem nedostatečné připravenosti, jedinou pomůckou byly obrazové ukázky z knihy a videofilm k doplňkové složce učiva. Podkladů pro výroční klasifikaci mají děti v žákovských knížkách celkově velmi málo, sešity nejsou sledovány. Laboratorní práce jako samostatná výuková forma se neprovádějí, zápisy ze strany vedení školy nejsou kontrolovány. Další tři hodiny přírodopisu a chemie měly bohatší strukturu činností, byly lépe připravené, ale vlastní efekt pro žáky byl opět malý. Vyučující nedokázala své hodiny vést s přirozenou dynamikou, nevyužívala motivace a přirozeného zájmu dětí. Výuka byla převážně monotónní, nudná, málo aktualizovaná, výklad nového učiva byl nevýrazný, postrádal jasnou strukturovanost a průběžné interakce pro kontrolu pochopení. Prostor pro komunikaci byl opět využit především paní učitelkou, výuka je založena na paměťovém učení. Dva domácí úkoly byly zadány spíše jen formálně a zbytečně. Přes různé nedostatky bylo zřejmé, že atmosféru hodin pozitivně ovlivňovala vzájemná empatie mezi učitelkou a žáky, účinná byla také individuální diferenciaci při zadávání písemného opakování. Četnost klasifikace je průměrná, převažují známky z krátkých testů. V oblasti provádění a dodržování laboratorních prací jsou celkově rezervy.

Přesto, že se žáci školy mohou zapojovat do různých přírodovědných a ekologických aktivit a jednotlivci se úspěšně realizují v soutěžích a olympiádách, je sledovaná výuka v běžných hodinách hodnocena stupněm pouze vyhovující. Některé nedostatky byly konstatovány již v inspekční zprávě v r. 1997.

Rodinná výchova

Předmět vyučuje učitelka s krátkou pedagogickou praxí a bez pedagogické i odborné způsobilosti. Učební plány má napsány jako podrobné souhrny témat a námětů, které podle zápisů v třídních knihách nejsou dodržovány. Plánování je formální a nevychází ze základních požadavků učebních osnov. Sledovány byly dvě hodiny. Hlavním pozitivem byla snaha vyučující o komunikativní formy výuky; pracovalo se mimo lavice v komunikativním kruhu, podněty zadávané žákům směřovaly k otevřenosti a sebepoznávání, v jedné hodině probíhala sociální hra. Průběh a celkovou efektivitu hodin výrazně snížila nekázeň a malá spolupráce žáků, která byla důsledkem pedagogické nezkušenosti paní učitelky. Zejména v početnější třídě byla hlučnost nad hranici únosnosti a situace nebyla pedagogicky zvládnuta. Domácí úkol byl zadán pouze formálně a zbytečně, navíc až o přestávce; klasifikace je celkově velmi málo, převážně jen z písemných testů. V organizaci hodin byla řada základních nedostatků, ale vztah učitelky k žákům byl po celou dobu vždy trpělivý, vstřícný a chápající.

Jedna hodina byla hodnocena jako průměrná, druhá jako nevyhovující. V souhrnu - ještě vyhovující, s výraznými nedostatky.

Hudební a výtvarná výchova

Předměty estetického charakteru byly orientačně sledovány pouze na druhém stupni. Zde mají

dobré personální zastoupení, vyučují je převážně učitelé s příslušnou odborností. K výuce jsou vytvořeny dobré materiální i prostorové podmínky. Atypická učebna hudební výchovy je plně funkční, vybavení učebny výtvarné výchovy je průměrné. Rozvoj hudebnosti je podporován zájmovými útvary; děti prvního i druhého stupně mají možnost pracovat v pěveckých sborech, které se aktivně a pravidelně podílejí na kulturních pořadech a akcích. Výsledky výtvarných činností jsou prezentovány ve výzdobě školy, progresivním prvkem je práce v projektech. Sledovaná výuka měla převážně dobrou odbornou i pedagogickou úroveň, dílčí nedostatky byly pouze v hodině u nekvalifikované učitelky. Hlavním přínosem uvedených výchovných předmětů je úspěšně probouzený zájem dětí o aktivní činnosti, jejich estetická kultivace, vnímání a prožívání hudební a výtvarné kultury. Obsahová náplň hodin odpovídala učebním osnovám, učivo je strukturované do tematických plánů, činnosti jsou variabilní a pro žáky přitažlivé.

Sledovaná výuka je hodnocena stupněm velmi dobrý.

Tělesná výchova - druhý stupeň

Tělesnou výchovu na druhém stupni vyučují celkem tři vyučující. Nikdo z nich nemá příslušnou odbornost pro výuku tělesné výchovy na druhém stupni základní školy. Třídy se pro výuku předmětu dělí na skupiny hochů a dívek (žáci šestých tříd se přeskupují do dvou skupin). V souladu s učebním plánem má každá skupina dvě hodiny tělesné výchovy týdně. Obě hodiny jsou však v rozvrhu zařazeny vždy v jednom bloku. V některých případech probíhá souběžně výuka tělocviku u několika skupin. V případě nepříznivého počasí má jedna skupina náhradní zaměstnání ve třídě. Materiální podmínky pro výuku Tv nejsou optimální. Škola využívá blízké tělocvičny místní TJ. Tělocvična má základní vybavení a hygienické příslušenství, její rozměry jsou však pro početnější skupiny malé. Prostředí je zanedbané. Vedle hlavní školní budovy je malé hřiště, využívány jsou i parkové prostory, popř. neupravená plocha poblíž školy. Ve vestibulu školy je malý kabinet, kde je uloženo některé náčiní. Pravidelně se uskutečňuje lyžařský výcvikový kurz, druhá a třetí třída se zúčastňuje výuky plavání. Nabídka školy je rozšířena o řadu zájmových kroužků. Škola spolupracuje s fotbalovým oddílem místní TJ při organizaci školních turnajů. Žáci se rovněž pravidelně zúčastňují sportovních soutěží v rámci Školní sportovní ligy. V uplynulém školním roce dosáhli dílčích úspěchů v malé kopané, ve stolním tenise, v košíkové, v odbíjené dívek, v softbale i v některých atletických disciplínách. V rámci mimoškolní činnosti se žáci zúčastňují různých turistických nebo cyklistických výletů, předaných pro ně některými vyučujícími.

Zhlédnuty byly celkem čtyři hodiny tělesné výchovy chlapců u dvou vyučujících. První hodina v šesté třídě měla zcela nevhodnou organizaci. Po krátkém rozcvičení a rozběhání byla třída rozdělena do dvou družstev a po většinu hodiny obíhali žáci formou štafetového běhu cca dvěstěmetrovou kruhovou dráhu v parku, přičemž část dráhy vedla po komunikaci přístupné dopravní obsluze. Již v polovině závodu (celkem 25 kol) ztráceli mnozí žáci motivaci i kázeň. V závěru hodiny hráli žáci po chvíli oddechu malou kopanou. Před nástupem na přestávku provedl vyučující zhodnocení hodiny. Druhá hodina byla celá věnována softbalu, který chlapci hráli se zaujetím. Respektovali herní pravidla i pokyny vyučujícího.

První hodina z bloku osmé třídy probíhala rovněž v parku. Po rozběhání a rozcvičení byly zařazeny soutěže s prvky lakrosu a strukturovaný nácvik herních prvků. V závěru bylo hráno lakrosové utkání dvou družstev. Na druhou hodinu přešla skupina do tělocvičny, kde se v první části věnovali žáci základům akrobacie na trampolínce, učitel předváděl cviky a poskytoval žákům pomoc. V druhé části hodiny hrály dvě pětice žáků košíkovou. Pro utkání pětic starších žáků neposkytuje tělocvična dostatek prostoru, alternativa menších družstev a střídání nebyla vyučujícím zvolena. Jeden žák hrál v ponožkách, což bylo na kluzkém povrchu hrací

plochy nebezpečné. V roli rozhodčího nezvládl vyučující projevy nečisté hry a hašteření žáků. Zklidnění nastalo při ukončení hodiny v šatně.

V plánování učiva jsou nedostatky ovlivněné jednak organizačními a materiálními podmínkami (převaha alternativních sportů nad výukou her a činností uváděných osnovami jako základní učivo) a jednak nedostatečnou odborností některých vyučujících (např. zařazení činností jednostranně zatěžujících organismus do jednoho bloku).

Ve výuce tělesné výchovy se nepříznivě projevují nedostatečné personální i materiální podmínky školy. Hospitované hodiny byly hodnoceny v pásmu od stupně nevyhovující po stupeň průměrný. Celkově je zhlédnutá výuka tělesné výchovy hodnocena pouze jako ještě vyhovující.

Volitelný předmět - domácnost

V rámci volitelného předmětu domácnost byla zhlédnuta dvouhodina přípravy pokrmů. Jednalo se o činnostní výuku, kdy žáci po předcházející teoretické přípravě prakticky připravovali poměrně složitý pokrm. Materiální vybavení cvičné kuchyňky vzhledem k nízkému počtu žáků lze hodnotit jako dobré. Žáci pracovali se zaujetím. Vyučující velmi dobře řídil činnosti jednotlivých žáků. Ve skupině vládla příjemná atmosféra. Součástí výuky byla výchova ke kulturnosti stolování.

Zhlédnutá výuka je hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Zhlédnuté hodiny byly hodnoceny v rozmezí od nevyhovujících po velmi dobré. Celkově jsou v plánování a přípravě výuky pozitivní a negativní v rovnováze, interakce a komunikace jsou hodnoceny jako velmi dobré. Slabá místa byla v motivaci žáků, psychohygienické podmínky jsou dobré. Personální a materiální podmínky výuky se liší podle konkrétních předmětů, v souhrnu jsou průměrné. Celkově je kvalita vzdělávání vzhledem ke sledovaným hodinám hodnocena jako průměrná, s pozitivní i negativní v rovnováze.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Hlavním cílem písemně zpracovaných koncepčních záměrů školy je „vzdělávacím programem Základní škola směřovat ke komunitní škole“. Poměrně obsáhlý dokument, členěný do šesti oblastí, převážně jen deklaruje obecně platné cíle a záměry vzdělávání, ojediněle i úkoly z oblasti organizace či materiálního zajištění výuky. Většina z nich má spíše proklamativní charakter. Další materiál „Dlouhodobé úkoly školy“ obsahuje sedm bodů a s předchozím koresponduje jen částečně. Dokumenty nemají uvedeno datum vzniku, nezmiňují se o projednání záměrů s příslušnými partnery školy, vyhodnocování průběžné realizace není prokazatelně prováděno. „Plán a hlavní úkoly školy 1999/2000“ znovu v obecné rovině opakuje již uvedené cíle resp. úkoly, zde ale zvláště pro první a druhý stupeň. Termíny, prostředky ani odpovědnost za plnění nejsou stanoveny; takto zpracovaný roční plán školy je nekonkrétní a nefunkční. Zvláště zpracovaný „Plán porad a třídních schůzek na školní rok 1999/2000“ je pouhým výčtem termínů těchto plánovaných akcí, bez programu nebo náplně. Z hlediska obsahu jediným konkrétním materiálem je „Plán kontrolní činnosti“, popsany

v kapitole Kontrolní mechanismy.

Krátkodobé (měsíční) plány jsou sice stručné, ale konkrétní a funkční.

Několik závad bylo zjištěno v rozvrhu hodin. Závažným nedostatkem je pouze dvouhodinová týdenní dotace cizímu jazyku ve čtvrtém ročníku. Tato možnost je dle Souboru pedagogicko-organizačních informací pro základní školy,... na školní rok 1999/2000, MŠMT čj. 14218/99-20, kap. 5, oddíl *Výuka cizích jazyků*, písm a), ve zcela výjimečných a odůvodněných případech, kdy není možné jazykovou výuku personálně zajistit v tříhodinové dotaci, přípustná. Písemný souhlas školského úřadu, který je dle výše citovaného dokumentu k takovému opatření podmínkou, škola však nepředložila.

Formální a obsahová úroveň časových tematických plánů učiva je ve sledovaných předmětech rozdílná, celkově nízká, některé z nich nerespektují úpravy vzdělávacího programu Základní škola čj. 25018/98-22 ze dne 25. srpna 1998. Je vypracován individuální vzdělávací plán pro jednoho žáka s vývojovými poruchami učení.

System plánování je sice formálně vytvořen, má ale mnoho slabých míst.

Organizování

Škola má jednoduchou organizační strukturu. Vedení školy tvoří kromě ředitele pouze zástupce ředitele. Kompetence mezi těmito dvěma vedoucími pracovníky jsou rámcově rozděleny pomocí časově neurčeného dokumentu signovaného pouze ředitelem. Na jiné pracovníky řídicí pravomoci delegovány nejsou. Povinnosti zaměstnanců vyplývají z vnitřního řádu školy, z pracovních smluv, popř. z pracovních náplní. Ustanovena je funkce výchovné poradkyně, třídní učitelé, správci sbírek, správce počítačové sítě, vychovatelky školní družiny, koordinátor preventivního protidrogového programu a další. Na odloučeném pracovišti není ustanovena vedoucí učitelka. Provozními zaměstnanci jsou školník, dva topiči a tři uklízečky. Povinnosti školníka, topiče a uklízeček se u některých zaměstnanců v různé míře prolínají. Pedagogická rada se schází pětkrát až šestkrát ročně, podle potřeby jsou svolávány provozní porady, v jejichž rámci je zabezpečováno školení bezpečnosti práce, požární ochrany a pod. Zápisy z jednání jsou vedeny. Dalším pomocným orgánem je systém tzv. garantů předmětu, nahrazující metodické orgány školy. Jedenkrát měsíčně se schází tzv. Žákovská rada, jejímiž členy jsou pouze žáci tříd dislokovaných v hlavní budově školy.

Zjištěno bylo zkrácení polední přestávky na 50 minut a přestávky mezi sedmou a osmou vyučovací hodinou na 5 minut. Tyto úpravy nebyly v době konání inspekce legalizovány např. udělením příslušné výjimky MŠMT. Řada nedostatků je v rozvrhu hodin i z hlediska organizace výuky a psychohygienických podmínek (např. výuka tělesné výchovy ve dvou nebo dokonce ve třech třídách souběžně a převážně ve dvouhodinových blocích, časté zařazení předmětů s dvouhodinovou dotací dva po sobě následující dny, zařazení pouze naukových předmětů v jednom dni a naopak většiny předmětů výchovného charakteru jiný den, výuka matematiky nebo cizího jazyka pátou vyučovací hodinu atd.).

Rezervy se objevují v organizaci péče o žáky s diagnostikovanými poruchami učení nebo chování. V zahajovacím výkazu k 30. září 1999 uvádí škola celkem 17 individuálně integrovaných žáků. Předložen byl individuální plán pouze pro jednoho žáka. V dokumentaci výchovné poradkyně jsou mezi zprávami o vyšetření žáků na odborném pracovišti nejméně ve čtyřech případech doporučení k individuální integraci respektive k čerpání zvýšeného normativu na žáka, platné již v září 1999. Požadavky vůči příslušnému školskému úřadu k poskytnutí finančních prostředků na zvýšenou péči o tyto žáky škola nevniesla.

Informace uvnitř školy jsou předávány na již zmíněných poradách, pomocí nástěnek ve sborovnách, školním rozhlasem. Vyučující mají možnost denně neformálně jednat s vedením

školy. Operativní pokyny jsou na odloučené pracoviště předávány telefonicky. Rodiče žáků jsou informováni pomocí žákovských knížek a notýsků, třídní schůzky bývají nejméně třikrát ročně, je vydáván školní časopis „Ranec“, příležitostně škola využívá obecní rozhlas. Rada školy ustanovena není, mnozí zástupci žáků se organizují ve Sdružení rodičů. Výroční zpráva je zpracována podrobně a poskytuje veřejnosti dostatek informací o škole. Rozhodnutí vydávaná ředitelem postrádají v některých případech některé náležitosti - u žáků uvolněných z výuky Tv chybí stanovení náhradního zaměstnání ev. možnost jejich odchodu ze školy. Formální chyby jsou v rozhodnutích o odložení povinné školní docházky, při vyplňování tiskopisů vysvědčení (neuváděno IZO, širší slovní hodnocení zapsáno do nesprávných tiskopisů).

Organizační struktura školy je zřetelná a v podstatě umožňuje řízení školy. V oblasti se vyskytují i nedostatky a rezervy. Celkově jsou pozitiva a negativa organizace školy v rovnováze.

Vedení a motivování pracovníků

Při řízení školy vychází ředitel z předpokladu osobní zodpovědnosti jednotlivých pedagogických pracovníků, ponechává prostor pro jejich iniciativu a seberealizaci. Značnou část pozornosti věnuje přímé práci s dětmi, umožňuje pořádání řady mimoškolních aktivit pro žáky, sám pro ně mnohé akce pořádá a řídí.

Ředitel podporuje účast pedagogických pracovníků na různých formách dalšího vzdělávání. Dva vyučující si doplňují vzdělání studiem na vysoké škole. Někteří příležitostně navštěvují různé kurzy.

Rezervy se objevují ve vlastním vedení lidí a v jejich motivování k aktivní spoluúčasti na transformaci školy. Obecně a formálně zpracovaná koncepce rozvoje školy nemotivuje vyučující ke změně postojů. Vedení pracovníků školy nepřináší systematicky podněty k uskutečňování transformačních trendů. Mezi kritéria pro přidělování nadtarifních složek platů nejsou zahrnuta hlediska formativního přístupu k žákům, zavádění aktivizujících a činnostních vzdělávacích metod, využívání poznatků moderní pedagogiky. Většina zhlédnutých hodin měla naopak tradiční a pro žáky málo motivující stavbu, užité metody ponechávaly žáky převážnou část vyučování v pasivitě. Diferenciace výuky ani individuální přístup k dětem s diagnostikovanými poruchami učení a chování nebyl při inspekci téměř zaregistrován.

Nízká míra spoluúčasti pracovníků na koncepčním rozvoji a na řízení školy vyvolává nepochopení a nežádoucí jevy, jimiž jsou v současné době narušeny vztahy na pracovišti, což inspekce zaznamenala v rozhovorech s pracovníky školy.

V oblasti vedení a motivování pracovníků jsou citelně slabá místa.

Kontrolní mechanismy

Formálně vychází kontrolní činnost z celoročního plánu. Dokument „Plán kontrolní činnosti ředitele školy, zástupce ředitele školy; Plán BOZP na školní rok 1999/2000“ zahrnuje kromě kontrol i plán akcí a organizačních úkolů (např. okresní porady ředitelů škol, časové plány pedagogických rad, termíny odesílání statistických hlášení, pořádání sportovních a společenských akcí školy atd.). Plán kontrolní činnosti tak má spíše charakter ročního plánu práce. Další dokument, Plán hospitací, uvádí pouze rámcové rozdělení kontrolních kompetencí mezi ředitelem a jeho zástupkyní. Skutečný plán hospitací zpracován není. V praxi je četnost kontrol všeobecně nízká, počet hospitací nevyhovující, zejména v pátém až devátém ročníku. Rozbory hodin prováděné vedením školy byly vedeny taktně, ale pro zkvalitňování vyučovacího procesu přinášely málo podnětů. Dokumentace kontrolní a hospitační činnosti

nesvědčí o promyšleném a funkčním systému; kontroly nepostihují všechny oblasti řízení a neposkytují zpětné informace k analýzám a sebehodnocení školy. Kontrolou např. nebylo zachyceno nevhodné plánování obsahu učiva nebo překračování a neplnění osnov v některých předmětech (např. seminář a praktikum ze zeměpisu v osmé třídě). Pozitivním trendem je zadávání vlastních kontrolních testů na zjišťování vědomostní úrovně žáků. Ve výroční zprávě se objevuje přehled a rozbor klasifikace žáků a jejich umístění v přechodu na střední školy a učiliště.

V kvalitě i rozsahu kontrolní činnosti jsou rezervy a nedostatky. Kontrolní činnost velmi málo plní diagnostickou a korekční funkci. Celkově je hodnocena pouze jako ještě vyhovující, s výraznými nedostatky.

Hodnocení kvality řízení

V oblasti plánování i v oblasti vedení a motivování pracovníků se vyskytují citelně slabá místa. Organizování má průměrnou úroveň. Kontrolní mechanismy mají výrazné nedostatky. Celkově se v řízení školy vyskytují citelné nedostatky a je hodnoceno jako pouze vyhovující.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Zjištění z dotazníků pro rodiče

Ve všech otázkách formulovaných v dotaznících převládala u rodičovské veřejnosti spokojenost. Nejvíce rodičů oceňovalo pořádání výletů, exkurzí a dalších mimoškolních aktivit a nabídku školy v oblasti zájmových kroužků, ale i volitelné a nepovinné předměty, výuku práce na počítačích. Oceňován je rovněž vztah a přístup vyučujících k dětem, vybavení školy (kromě podmínek pro tělesnou výchovu). Velká většina rodičů důvěřuje škole v otázkách poskytování prostoru pro rozvoj dítěte, informovanosti rodiny, možnosti uplatnit připomínky. Poněkud menší, statisticky však rovněž významné skupiny rodičů, naopak kritizovaly školu v otázkách nabídky nepovinných a volitelných předmětů, sportovních aktivit, vybavenosti učeben, kabinetů, školy, uspořádání rozvrhu hodin, pitného režimu, a v otázkách možností rozvoje dítěte. K výuce cizích jazyků mírně převažovala spokojenost nad kritikou. Ve volných sděleních rodiče kritizovali narušené vztahy mezi pracovníky školy, metody a úroveň výuky u některých vyučujících, organizaci stravování a kvalitu obědů, včetně nutnosti přezouvání ve školní jídelně. Kritizován byl i přístup některých vyučujících k dětem, přenos práce školy na rodinu, „agresivní“ ekologická výchova a některé další otázky.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace dle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Dokumenty zpracované vedením školy: Plán kontrolní činnosti ředitele školy, zástupce ředitele školy; Plán BOZP na školní rok 1999/2000, Plán hospitací pro školní rok 1999/2000, Plán porad a tř. schůzek na školní rok 1999/2000, koncepční záměry rozvoje školy, měsíční plány a další dokumenty

- Dokumentace výchovného poradce
- Časové tematické plány učiva
- Výroční zpráva za školní rok 1998/1999
- Žákovské knížky, notýsky
- Sešity a písemné práce žáků, protokoly z laboratorních prací
- Hospitační záznamy
- Inspekční zprávy č.j. K-02-04/9697-13 (ze dne 4. 2. 1997), č.j. 024 136/98-2609 (ze dne 19. 5. 1998) a č.j. 021 58/99-2801 (ze dne 15. 2. 1999)

ZÁVĚR

Doporučení školskému úřadu

- Zvážit možnost vyhlášení konkurzního řízení na funkci ředitele školy, umožnit tak dosavadnímu řediteli obhájit svoje koncepční záměry, popř. jiným uchazečům vystoupit se svými návrhy

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ

Prostorové podmínky pro výuku nejsou optimální. Vyučuje se ve dvou poměrně vzdálených budovách. Přes některá zlepšení přetrvávají složité podmínky pro výuku tělesné výchovy. Pozitivní změna nastala ve vybavení počítači. Zřízena je učebna pro výuku anglického jazyka a hudební výchovy. Vybavení dalších pracoven a kabinetů je průměrné, prostředí na druhém stupni málo podnětné. V personálních podmínkách výuky jsou některé rezervy. Čtyři vyučující nemají pedagogickou ani odbornou způsobilost, dosud chybí odbornost pro výuku anglického jazyka.

V řadě hospitovaných hodin se vyskytovaly nedostatky. Zjištěno bylo též porušování učebních osnov a učebního plánu. Celkově byla ve zhlédnuté výuce pozitiva a negativa v rovnováze.

V řízení školy jsou citelně slabá místa. Nejslabším článkem je kontrola a vedení a motivování pracovníků. Škola ustrnula ve slibně započatém transformačním rozvoji.

Celkově je škola hodnocena stupněm ještě vyhovující, v mnoha oblastech jsou citelně slabá místa.

Orientační kontrolou nebylo zjištěno neefektivní využívání přidělených finančních prostředků.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Petr Jiroš	Petr Jiroš v.r.
Členové týmu	Mgr. Eva Kindlová	Eva Kindlová v.r.
	Jan Zapach	Jan Zapach v.r.
	Mgr. Miroslava Březinová	Miroslava Březinová v.r.

V Berouně dne 25. dubna 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2. května 2000

Razítko

Ředitel školy	Podpis
PhDr. František Kadlec	PhDr. František Kadlec v.r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: Obec Vrané nad Vltavou	31. května 2000	022 192/00-5080
Školský úřad Praha - západ	31. května 2000	022 193/00-5080

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
12. května 2000	022 176/00-5080	Ředitel podal připomínky.